

Tem besedam se ne smemo čuditi, tudi se ne smemo jeziti, da so taki otroci na svetu. Poterkajmo se na svoje persi, ter vprašajmo se: ali nismo mi sami taki, in ali mi odgojamo tako svoje otroke, da se ne more vseliti nevošljivost v njihova serca? — Težko bomo potem vergli kamen na koga družega.

Najpervo je potrebno pri odgoji, da čujemo, da se ne vseli nevošljivost v mlada serca. Vendar ako se je vselila, glejmo, da jo spravimo iz njega. Kako? — Na to nam odgovarja sv. pismo najbolje:

„Ako tepeš svojega otroka s šibo, bodeš rešil njegovo dušo pekla“.

Ne mirujte stariši, dokler ne izrujete s korenino te strasti iz otroškega serca. Niti najmanjše trohice je ne sme ostati v njem. Seveda, ako ste mu jo vcepili vi v serce, bi bilo neprilicnejše, ako bi vas položil na klop, ter vas nasekal. A ubogi otroci morajo tolikokrat terpeti za vaše napake, vaše pregrehe. Tudi bi ne dosegel nič, ako bi vas kaznoval: otroku bi ostala vse eno ta nečednost. Glejte tedaj, da jo odpravite vi. Ni ravno treba začeti takoj s tepenjem. Opominjajte ga, podučite ga, kako gerdo je, če je nevošljiv. Če to ne pomaga, zažugajte mu kazen. In če ga še to ne izboljša, potem pa le šibo v roko. Ne pustite rasti ž njim te strasti! Čem večji bode, tembolj nevošljiv bode tudi.

Pred vsem pa vi sami ne bodite nevošljivi, ali vsaj otroku se ne kažite tacih. Ne govorite v njegovi pričujočnosti; kakor se dostikrat zgodi, n. pr.: „Ta ima toliko, in jaz nič; — ta ima večjo srečo, kakor pamet; — ta je dosegel to ali ono le po svojih prijateljih; i. t. d.“ — Še enkrat ponavljam, da nam naše socialne razmere dajó mnogo priložnosti, da smo nevošljivi, res je tudi, da bi se zamogla nevošljivost še le takrat odpraviti iz človeškega govora, ako bi se izboljšale te razmere, in ako bi bila odgoja boljša. Ali začnimo vendar nekje. Če tudi družega ne, bodemo vsaj naše otroke v njihovi nežni mladosti obvarovali strupa nevošljivosti. — Jaz menim, da je to vsega premisleka vredno. Veselilo me bode, ako so padle te moje preproste besede na plodovito zemljo. Pognale bodo, če tudi ne precej, gotovo pozneje, čverste rastline.

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— **Iz Krškega.** (O meščanskih šolah sploh in o Krški meščanski šoli posebno). Pri novih šolskih postavah, katere so s pomočjo ljudskih šol precej hitro večje ljudsko izobraženje doseči hotele, naredila se je zlasti ta pomota, da je takratna vlada zahtevala, da bi se šolstvo v vseh deželah po enem kalupu, po enacih postavah uravnalo. Da to ne bo šlo, razvidili so umni solniki in praktični državniki že naprej, kajti postave se morajo prigoditi ali uravnati vselej v soglasji s potrebami naroda, dežele in vseh dotičnih merodajnih razmer. Ko je leta 1869 ministerstvo (naučni minister je bil takrat menda Hasner) stvaritelj novih šolskih postav deželnim zborom predlagalo osnovo

deželnih šolskih postav, glasil se je §. 5 osnovne postave o vzdrževanju ljudskih šol, da mora vsaki šolski okraj imeti meščansko šolo. Te vladne osnove ni kranjski deželni zbor dolgo časa sprejel, toda radi drugih vzrokov, ne radi tega paragrafa, ki o meščanskih šolah govori. Kajti, ko je bil sklenil še sedaj v mnogih točkah veljavno šolsko postavo od 29. aprila 1873, sprejel je isti §. 5. v svoj za Kranjsko veljaven šolski zakon. Dozdeva se mi, da kranjski deželni poslanci niso imeli pravega pojma takrat o meščanskih šolah (naj mi tega ne zamerijo), ker bi sicer ne bili vsakemu okraju dolžnost naložili, da si zida poslopje za tako šolo, in da vzdržuje tako učilnico. Oni morda niso pomislili, da je samostalna trirazredna meščanska šola nadomestilo za biveše samostalne nižje realke, katere so po novih šol. postavah odpravili. Niso pomislili, da ako se hoče v glavnem kraju dotičnega šolskega okraja osnovati taka meščanska šola, da je za-njo treba prej drugega važnega temelja, t. j., kjer se hoče trirazredna meščanska šola osnovati, ondi zahteva postava petrazredno ljudsko šolo, zadostuje pa tudi 4razredna, ali vsaj prav dobro oskrbljena trirazrednica. Meščanske šole so pa tudi take, da so v zvezi z ljudsko šolo; in take imajo v vsem skupaj po osem ali sedem ali vsaj šest razredov. (To poslednje pa je redko kje v Avstriji.)

Ali je bilo kje takrat, ko je postava v javnost stopila, potreba za take vrste šol? V Ljubljani je bilo treba take šole za deklice, dokler ni bilo ženske preparandije, potem pa ne več. Potreba za tako deško šolo se je tudi v Rudolfovem in v Kranju kazala, ako bi ondi že gimnazij ne bilo. Potreba bi je tudi bilo v Idriji, kjer pa se ni moglo upljivati zato ne, ker je šola nekako v privatnih rokah. Morebiti je bila in je potreba meščanske šole v Postojni, vendar ne morem trditi, ker mi razmere v tem važnem notranjskem trgu in v njegovi okolici niso dovolj znane.

Dozdeva se mi, da so kranjski deželni poslanci pri snovanju šolske postave pod besedo »meščanska šola« razumevali nekdanje glavne šole ali sedanje 4razrednice, kajti takrat je še mnogo okrajev bilo, kateri niti ene 4razrednice imeli niso, n. pr. Krški okraj, litijski, radovljski. Krško mesto je imelo leta 1873 še samo enorazredno deško in privatno dekleško šolo. Izhajalo pa je še precej dobro s temi šolami, kajti to malo mestice šteje le okoli 100 šolskih otrok. Kako pa je to, da imamo zdaj 4razredno občno ljudsko in 3razredno (2- in 3razr. sta do sedaj še samo na papirju) meščansko šolo? Tukaj biva že veliko let — kakor znano — zelo bogati, za šolo jako vneti mož, blagorodni gospod Mart. Hočevar. Ker je bogati mož zlahtnega srca slišal od g. g. uradnikov, do katerih ima veliko zaupanje, da postava terja take šole, odločil se je zidati zanjo lepo šolsko poslopje. Vendar take velikanske sgrade, kakoršno imamo, morda še sam nameraval ni. Vendar je zdaj poslopja lepega sam vesel in tudi tisti, kateri vanj prihajajo, učitelji, učenci in drugi, kateri se za šolo zanimajo. Ali eno željo vsi njegovemo. Ker namreč vzdrževanje tukajšnjih učilnic in šolskega poslopja občino, okraj (zlasti) in deželo mnogo stane, želeti je, da bi bile šole dobro obiskovane, zlasti meščanska šola, ki je prvi in največji smoter v tem poslopju. Ljudska šola boče že imela vedno kolikor toliko število otrok, n. pr. v 1. razredu okoli 60, v 2. raz. okoli 50, v 3. raz. okrog 40 in v 4. raz. blizo 30. Meščanska šola pa, ki se je lani s prvim razredom otvorila, imela je kljubu temu, da so se nekateri nesposobni učenci in celó maj letom sprejeli, le 14 dečkov.

Letos bi se bil drugi razred otvoriti moral in je bila za pridobitev še ene učiteljske moči tudi služba že razpisana, pa poznej preklicana, kajti od lanskih 14 učencev jih je osem izostalo. Šli so v gimnazije ali pa v praktično

življenje učiti se. Od ostalih 6 meščanskih učencev so bili pa samo 3 za 2. razred sposobni in za te tri se ni izplačalo otvarjati nov razred. Zakaj je tako slabo obiskovanje? Ljudstvo v teh okrajih sicer vidi od zunaj velikansko poslopje, a ne ve, kaj in čemu je meščanska šola. Ima pa tudi tukajšnje dolenijsko ljudstvo premalo pojma in veselja do šol sploh. Je pa vsled velikega davka, vsled lastne duševne zanemarjenosti, potem zavoljo lehkomišljenosti in premale štedljivosti precej ubožno; zato pa ne more mladine v daljne šole pošiljati, zlasti ako se otroku nobene podpore ne daje. Letos bode meščanske šole 1. razred nekoliko boljše obiskovan, imeli bodemo nad 20 učencev. Od Krških otrok je sicer samo eden na novo pristopil, ali prisli so od zunaj, ker se jim podpore dajajo, n. pr. g. Hočevnar bode za 4 učence 37 gld. na mesec plačeval, potem pa tudi drugi meščani in uradniki; vseh skupaj bode kacic 10 dečkov na različen način podpiranih.

— **Iz Ljubljane.** Dragoljubci — kakošni so? (Konec). Za zdaj pa mislimo, da še ni vse zgubljeno, kakor meni g. S. rekoč: »Žalujte, jokajte se, blage, rahločutne duše, da gine iz sveta vse kar je lepega, solze vaše in pobožne želje vaše ne vstavijo človeškega razvoja. Človeštvo se razvija po gotovih i. t. d.

Se se bodo moške našli toliko terdnih ram, da bodo »proti vodi« plavalii in vzdržali, kar se jim bo vzdržati dalo. In ravno g. S., ki se mu mora priznavati velik um, bi bolje storil in res kaj koristil, ko bi se ne spuščal z druhaljo vred v deroče valovje, ter ne svetoval z materijalci vred, naj se mladini nikar ne vcepljuje krščansko mišljenje ali bi vsaj indiferenten ne bil do njega. Velik mož bi bil, ko bi hotel narodom res pravo pot kazati, ne pa še pomagati jim v pogubo. »Očlovečevati« človeško stvar, to nikakor ni le drugo ime za »krščansko izobraževati božjo podobo«. Mogoče, da se verni in neverni pedagog ravno v tem vjemata, da bi oba rada imela dobre otroke za ta svet; a nezmerno velik razloček je med njima: krščanski pedagog odgojuje z nadnatornimi sredstvi za večnost, in s tem skor nehote kakor za nameček odgoji tudi za ta svet blagih koristnih udov človeški družbi, med tem ko moderni pedagog odgojuje le začasnost brez nadnatornih pomočkov in se mu trud ne more posrečiti, »ker prazno je delo brez žegna 'z nebes!«

Učenosti in vedi tudi vse preveč pripisuje. Ni se še učenjakom posrečilo in se ne bo »gledati resnici brez zagrinjala v obličje«. Je to križ, ker mora vsak od konca začeti in ima vsak preslabe oči za tak pogled. Koliko pa vemo prav za stalno, no? — V naravoslovji n. pr. je še vse polno tistih terdo zaklenjenih vrat, katerim učeni pravijo natorna moč, »Kraft«, namest bi ponižno djali: »Hoc autem nescio — ne znam dalje«; prav malo je svitlih zanesljivih cest, polno pa tistih temnih hodov, ktere imenujejo »hipoteze«, po katerih marsikteri zajde v goščo »naprej ne vem, nazaj ne smem« in bi se mu kmali godilo, kakor tistemu Petru, ki je v bosenski megli krompir kradel. Enako je v družih vedah; v medicini pravijo homeopati, da to ni nič, kar aleopati terdijo, le ti pa ravno tako onim očitajo in med oboje se vstopi moderni »filozof« ter terdi: Kaj boste s cvetličjem zdravili? »Prodira bolj in bolj in širi se spoznanje, da vsaka rastlina raste sama zase, zato ker more, in to: kjer more in kakor more rasti; drugega namena nima«. Malarji in kiparji se morajo pa tudi mnogokrat sami sramovati svojih izdelkov, sicer bi ne pustili zapisati pred vrata svojih zbirk: »Tu notri naj ne hodi, kdor še ni 15 let star!« čeravno bi bilo bolj odraščeni večkrat še potrebniše oči zavezati, da bi ne gledali nagosti moderne napredovalnosti i. t. d.

Če je g. S. veličastni izgled Zveličarja omenil za A, naj bi ga še za B in C i. t. d. Kako rad se je pogovarjal Gospod o naturnih prikaznih in kako vzvišeno! Prav tako, kakor zdaj uči cerkev mlade in stare: »Bog je vse tako vredil, Bog še zdaj vse vlada in preskerbljuje vse stvari: las z glave, vrabec s strehe ne pade brez Njegove vednosti. On živi ptice pod nebom, ki ne sejejo, ne žanejo in ne spravljajo v žitnice; Bog oblači cvetice po polji i. t. d. In stvarjem pripisuje še nenavadniše pomena, kakor jih otroci v Dragoljubcih nabranim cveticam znajo: »Seme je beseda Božja« — »na kamnitni zemlji so tisti« — »kar ga pade med ternje so tisti« i. t. d. Povedanim dogodbam je tudi večkrat nauk pristavljaj n. pr. končavši dogodbo usmiljenega Samarijana pristavi: »Pojdi in tudi ti tako stori!« v priliki o gostih prvi sedež si zbirajočih dodane: »Kdor se povikšuje, bo ponižan«; priliki o desetih devicah doda: »Čujte tedaj, ker ne veste ne dneva ne ure« i. t. d.

Simbolike nikar ne pustimo zginjevati; saj je že tako težko mikavno in jasno podučevati. Sicer pa mi besedi »cvetice pomeni to in to« ne umemo tako, da cvetici je ta pomen prirojen, ampak: ad hoc naj nam pomeni to in to. Sploh brez govorjenja v metaforah in drugih podobah ne shajamo. Kdor nam v tej reči oponaša, pravimo mu sitnež, ki nam besede pregrizuje. Vsega ne smemo prekucniti. Čeravno n. pr. vemo, da je solnce na miru in se zemlja suče, vendar pravimo: solnce vzhaja, gre na poldne, zahaja in mislim, da ne bomo tako kmali začeli namesti tega: zemlja se je za toliko in toliko obrnila. Če tadi vemo, »da narava sama ob sebi molče slavi mogočno in modro stvarnikovo roko«, če tudi dobro vemo, da ne dela tega »vedoma in hotoma«, vendar ni treba tudi nam molčati, ampak povejmo to ljudem po človeško, otrokom po otročje, tako, kakor lože umévajo. O le še dalje blažite kerščanski odgojitelji nežna serca s takim in enakim pripovedovanjem »da tiči Boga hvalijo s svojim petjem, da je njih preprosto zvrzolenje neka jutranja ali večerna molitev, da cvetice svoje pisane glavice odpirajo, svojo prijetno dišavo dihajo svojemu Stvarniku v prijeten dar in tako človeka opominjajo, naj enako (toda vedoma in hotoma) izpolnjuje svoje dolžnosti!« O le še vpletajte moralične nauke v svoje povesti! Vse vse naj prešinja katoliški duh! Čerka je mrtva, kerščanski duh naj jo pozivlja! Če znate vse lepo vverstiti, ne bo dolgočasno mladini. Pa če bi tudi bilo; če bi tudi kdo nauke preskočil, kaj zato? Če bi mladini le to pustili, kar bi rada, i kam pa pridemo? čemu toliko pedagogov? Mladina se mora privaditi, česar še ne zna; se mora odvaditi, kar napak zna; pri tem pa se mora naučiti premagovati samo sebe, da bo hotela to, kar se ji zdi neprijetno in opustila to, kar se ji zdi prijetno. Vsakako tirjamo, da so mladostne knjige ne le kratkočasne, marveč tudi ob enem podučne in moralične! Kdo drugi méni tako, mi pa tako. Stric.

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta za Kranjsko** dné 16. oktobra 1879.

Na dnevnem redu je bilo:

Predštev pokojninske blagajnice za kranjske ljudske učitelje za l. 1880 pošilja se deželnemu odboru z nasvetem, da naj pomankljeju doda iz kranjskega deželnega zavoda.

Pritožba krajnega šolskega sveta zoper rabsodbo c. k. okraj. šl. sveta, ki prenareja všolanje nekaterih okrajev, se zavrača.

Zastran vprašanja, ki se je stavilo zaradi čuvanja nad šolskim obiskanjem po zasebnih šolah, poroča se slav. ministerstvu.

Po nasvetu kranjskega deželnega odbora se uravná odškodnina za stanovanje ljudskemu učitelju.

Gimnazijalnemu profesorju se prizna četrta petletna doklada. Prošnja profesorja za verouk, da se mu prizna druga desetletna doklada, predlaga se c. k. ministerstvu za uk in bogočastje.

Glavnemu učitelju se prizna in odkaže prva petletna doklada.

Na podlagi prošnje neke šolske občine in po mnenji kranjskega deželnega odbora se vpeljuje nemški jezik za obligatni učni predmet na trirazredni ljudski šoli.

Sklepa se o pritožbi zoper nekega nadučitelja na podlagi obravnav, katere je vodil c. k. okrajni šolski svet.

Stalno se umeščata dva nadučitelja.

Šest učiteljev dobiva Metelkove štipendije, kar se naznani knezoškof. ordinarijatu, da temu priterdi.

Po poročilu c. k. okraj. šl. sveta, kar se tiče umeščenja nekaterih ljudskih učiteljev, ukazuje se, da se dva učitelja po službini stopnji naprej pomakneta, in na mesto nasvetovane prestave dveh učiteljev naj dotični okrajni šolski svet učitelja začasno umesti.

Poklicati se ima za spravevanje v francoskem jeziku pri učiteljskih preskušnjah mesca oktobra strokovnjak v tem jeziku.

Vsled izjave centralnega odbora c. k. kmetijske družbe v Ljubljani sklepa se o razdelitvi subvencije (denarne pripomoči), katero je dovolilo c. k. ministerstvo poljedelstva za pouk v kmetijstvu za l. 1879, in to se naznanja imenovanemu odboru.

Razrešujejo se pritožbe zoper kazni o šolskih zamudah, potem prošnje za nagrado in denarno pripomoč.

— **Iz Bosne.** Vsled ukaza deželne vlade otvorila sta se 1. oktobra t. l. v Serajevem dva tečaja za pouk v pisanji in branji v deželnem jeziku. V ta tečaj se jemljejo otroci od 7. do 10. leta. Pouk traja 1 leto in je vsaki dan, izvzemši nedelje in praznike, po 2 uri na dan. Učenci mohamedanskih šol so obvezani na ta tečaj. Učenci gerške pravoslavne cerkve in judje imajo obiskovati tudi ta tečaj, ako hočejo pozneje stopiti v realno gimnazijo. Na teh dveh tečajih podučuje učitelj, katerega imenuje deželna vlada, plačuje ga pa dežela.

— **Realnega gimnazija v Serajevu** prvi razred se ima odpreti dné 3. novembra 1879. »Bosansko-Hercegovacke Novine« prinašajo dotično »naredbo« zemeljske vlade za imenovani deželi, v katerej se označuje zadača novemu učilišču, ter se naznanja, da bode ta javni gimnazij imel 4 razrede. Vzdržavala ga bode vlada. Učevni jezik je bosenski in sicer z latinskimi čerkami, Predmeti, v katerih se bode poučevalo, so: a) religija za vse 4 različne vere, b) zemeljski jezik, c) nemški jezik, d) zemljepis in povestnica, e) matematika, f) naravoslovne znanosti, g) prostorečno risanje, h) telovadba, i) turški, arabski in perzijski jezik (neobligatno). Razen teh predmetov učili se bodo dijaci, ako bodo roditelji to zahtevali, počenši s prvim razredom latinščine, in od 3. razreda dalje gerščine in francoščine ter petja. Ravnatelja imenuje na predlog zemeljske vlade ministerstvo, a učitelje zemeljska vlada na trojni predlog ravnateljev. Plača ravnatelju s prikladami je 2100; štirje učitelji, katerim je dokazati, da so avstro-ogerski državljani in da so pred komisijo v našem cesarstvu napravili izpit za sredne šole, dobivali bodo plače stanovnine in doklade po 1500 gld. Šola se pričinja na serajevskem realnem gimnaziji z dném 1. oktobra vsakega leta, a končuje v dan 31. julija. Razen petkov, nedelj in praznikov trajajo počitnice vsako leto po dva meseca. Na konci vsakega leta se imajo dijaci podvreči izpitu. Šolnina je določena po 8 gld. na leto. Sinove siromašnih roditeljev, kateri se

posebno odlikujejo sè svojim vedenjem in marljivostjo, oprošča na predlog ravnateljcev od plačanja solnine zemeljska vlada.

— **Belgija**, mala a zelo obljudena in omikana država, šteje med svojimi 5 milijonov stanovalcev odličnih katoličanov, a tudi zagriženih nasprotnikov vsake pozitivne vere, prostozidarjev. Letos je bilo z večino 1 glasa sprejeta liberalna šolska postava: šola ima biti brezverska (konfessionslos), verouk ni več obstojen del šolskega uka, ima se učiti zvnaj šolskih ur, v verouku morejo tudi poučevati po ukazu države svetni učitelji. A to nasilstvo in napad na katoliško prepričanje je izbudilo katolike; začeli so njim na čelu škofje nabirati po vsi deželi darov za versko šolo. Ni še minulo leto, in uže je mnogo učiteljev prestopilo iz državnih v verske šole, se ve da z njimi tudi učenci. — Premožni dajejo svoja poslopja za verske šole, ali pa z doneski bogatinov in revežev nova stavljajo. — V okrajih Audenart je bilo do 1. oktobra ustanovljenih šol katoliških 28, le v treh občinah ni še verske šole. — V Voumen-u je baron Coninck na lastni trošek postavil versko šolo in 118 učencev je prestopilo vanjo, le 15 jih je ostalo v državnih šolah. — Imenovana šolska postava je bila sprejeta z 1 večino glasov: in ta glas je oddal neki gospod, ki so ga bolnega pripeljali v volitveno sobo, na smertni postelji je letos javno preklical svoje zmote in prejel sv. zakramente. — V liberalizmu je prijetno živeti, v veri pa se srečno in zveličansko umerje.

Čedalje bolj zapuščajo učitelji državno šolo in stopajo v cerkveno, vsaka številka uradnega lista prinaša razpraznjenih služeb. Dosihdob je spraznjenih državnih učiteljskih služeb 1805. — Verska (katoliška) šola v Bogerhont n. pr. ima 1330 učencev, v 10 državnih šolah se jih poučuje le 46; katoliška šola v Audenardu ima nad 600 učencev, občinska samo 20, verska šola v Enghien ima 473 učencev, občinska 3 dečke in 10 deklic, kat. šola v Zolder (Limburg) ima 210 učencev, občinska 0. V nekaterih krajih so državne šole čisto prazne, po nekaterih krajih hodijo v šolo le učiteljevi otroci. — Škof v Lüttich-u je uže imenoval dva nadzornika neduhovna za svojo škofijo. Za valonski (francoski) okraj je imenoval profesorja Emond-a, ki je poprej poučeval v pedagogiki na derž. semenišču v Huy, za flemenski okraj pa Robyns-a, ki je bil poprej državni šolski nadzornik. Oba sta namreč popustila svoje državne službe. Emond je pisal naučnemu ministru tako-le: Učil sem dosihmal svoje učence, da je vera podlaga odgoji. Sedaj pa, ko vera ni nič na učnem programu, bi moral kritikovati novo šolsko postavo ali zatajiti svoje poprejšno načelo pri poučevanju. Kot državni vradnik pervega ne smem storiti, drugega pa kot profesor ne morem izvršiti, tedaj spolnujem le dolžnosti zvestega državljana in ravnam po svoji vesti, ako prosim ostavke. To se pravi, možato govoriti. Enako je odgovoril tudi okrajni nadzornik Robyns naučnemu ministru Vanhumbeek-u, ki ga je nagovarjal, da naj ostane še v službi. Rekel je namreč: Zelo obžalujem, gosp. minister, da se moram zahvaliti za Vašo dobrohotno ponudbo. Kot katolik ne morem prevzeti nove nadzornikove službe, ker mi vest ne pripušča, da bi pomagal izpeljevati postavo, katero je cerkev obsodila in zavergla. Sploh dopada, da je škof taka možaka odbral za nadzornika.

— **Na Francoskem** je naučni minister izdelal šolsko postavo, vsled katere hoče odstraniti redove od poučevanja. A zadel je s koso na terd kamen, posebno pa z glasovitim §. 7, ki namerava iztiranje jezuitov. Sedaj se je tudi akademik in prostimiselen Littre, nasprotnik katoličanstvu, oglasil za svobodo pouka in zahteva, jezuitom se ne sme kratiti pravo za poučevanje. Država naj je v vednostnih vprašanjih nad strankami, pravica si bode sama po svobodi gaz

naredila. Vpor zoper liberalno šolsko politiko se je zelo razširil, in ni dvomiti, da si ljudovlada, ako hodi po tej poti, sama sebi grob izkoplje.

— **Pruski naučni minister Puttkammer** odpravlja versko namešane šole in je v tem svojem ravnanji v nasprotji s svojim prednikom, ki je rad dajal za šolske nadzornike katolikom protestante, a luteranom prostomišljake. Zato ga pa tudi marljivo napadajo po javnih listih, in pokazalo se bode, ali je v pruski deržavi še kaj vladnega kerščanstva. Sicer ne moremo terditi, da Puttkammer hoče katoličanom vstreči, kajti znano je, da tako zvani kulturni boj katoliško cerkev hudo stiska, ali protestantovsko, kolikor je še verska, uničuje, vendar Bileam (Puttkammer) nehoté katolike blagoslavlja.

— **Najviši opravljeni svet** (Verwaltungs-Gerichtshof) je obsodil v zadnji instanci občino Suhidol za napravo nemške šole za faberske otroke nemških delavcev, ki delajo v steklarni tovarni gosp. Stelcna, ker faberska šola, katero vzdržuje g. St., ne odgovarja vsim potrebam, in 1 miljo na okrog ni nemške šole. Občina je sicer rekla, da tovarniški delavci so tuji v občini, a to ni bilo spoznano za merodajavno, pač pa to, da se mora napraviti šola tam, kjer je več kakor 100 otrok v eni občini. — Občina Šiška blizo Ljubljane tudi terdi, da ni dolžna napravljati šole tujim otrokom, ki le slučajno v Šiški stanujejo, ali kakor se vidi iz tega primerljeja, šolske oblasti gledajo le na število otrok, a ne na to, od kod da so in čegavi so.

— **Skušnje za učitelje** so bile od 20. do 27. preteč. m., h katerim se je, oglasilo 22 učiteljev, in sicer 21 za ljudske šole, 1 pa za meščanske šole, in 16 učiteljic, med temi 12 za izpit v vseh naukih v ljudski soli, 1 za telovadbo in petje in 3 za izpit v francoskem jeziku. Izmed teh dveh učiteljev ni bilo k skušnji, drugi pa so tako-le skušnjo opravili: spričalo št. I. dobila je 1 učiteljica; št. II. je dobilo 5 učiteljev in 6 učiteljic; št. III. je dobilo 9 učiteljev in 6 učiteljic; št. IV. je dobilo 6 učiteljev in 1 učiteljica.

— **„Napevi pri sveti maši in blagoslovu“.** Za mešan četverospjev, zložil p. Angelik Hribar. Op. 4. Cena 50 novc., po pošti 5 novc. več. V Ljubljani, natisnili in založili J. Blaznikovi nasledniki. Komaj je 7 mesecev preteklo, kar je bil naš marljivi skladatelj g. p. Ang. Hribar na svitlo dal 16 postnih in velikonočnih napevov (za malo ceno 50 novc.), že je priobčil zopet drugo zbirko cerkvenih napevov, to je: 12 mašnih, vse na besede: Pred Bogom poklekimo, in 8 tantum ergo, katerim so tudi pridejane besede: »Ave, verum Corpus natum... Pange lingua gloriosi... Nobis datus, nobis natus... In supremæ nocte cenæ... Verbum caro panem verum...« S tem hoče skladatelj vpozoriti cerkvene pevce na to, da se naj napevi tudi pojó ob praznikih in slovesnostih v posvečanje presv. Rešnjega telesa. Na hvalo skladateljevo moramo reči, da si on v prvi vrsti zaslug nabira, po naravni poti cerkveno petje zboljševati, tako da za razne prilike in cerkvene potrebe podaja tacih muzikalij našim korom, po katerih se pot gladi najbolj Cecilijanskemu petju. Ako smo hvalili postne in velikonočne napeve, dolžni smo tem novim skladbam še več priznanja izrekati, ker kažejo ne samo po zunanji obliki, in prelepi, kaligrafično-pravilni pisavi, nego tudi po harmonični sestavi, da se je gospod skladatelj vseskozi potrudil, vsem zahtevam in normam cerkvene glasbe zadostiti. Zato upamo, da tudi »Cerkveni glasbenik« to pot ne bode imel prilike, kako nerodno povedati o tem izdanju.

— **„Slavček“.** Zbirka šolskih pesmi, spis. A. Nedvôd, c. k. učitelj godbe. — To zbirko je sl. c. k. ministerstvo za rabo pri pouku poterdilo, ob-

sega pa mnogo različnih pesem za otroke razne starosti. Zbirka je v 3 zvezkih; I. stopinja velja 20, II. 20 in III. 30 kr. Dobiva se pri izdatelju g. Anton Nedvěd-u (v Ljubljani, v knežnem dvoru — Fürstenhof). Kdor pošlje imenovano svoto, dobi pesmi po pošti.

— **Slovensko učiteljsko društvo** je na svitlo dalo in ima na prodaj: 1) Zemljepisna začetnica, 20 kr. 2) Cesar Franc Jožef I., 20 kr. 3) Podučno berilo za mladost, 15 kr. Obseg te knjige je nekaj moralnega zadržaja, potem pride nekaj iz zemljepisja, iz prirodopisja in naravoslovja. — Knjige se dobivajo pri g. Milicu na starem tergu in tudi pri g. Giontiniju.

— **Personalstand der k. k. Behörden und Aemter im Herzogthume Krain.** Herausgegeben und verlegt Franz Gorkman. Tako je ime mehko vezani brošuri, ki obsega vse vradno osebje, tudi šolske oblasti na Kranjskem, za dodatek ima vse protokolirane firme na Kranjskem. Dobiva se na prodaj pri Giontiniju in velja 25 kr.

— **Srenjski odbor mesta Ljubljanskega** je dovolil 17. p. m. vzporedni razred pri III. razredu na I. mestni šoli. Pomožni učitelj bode imel 40 gl. na mesec. Pride pa k temu še trošek za kurjavo, snaženje, itd.; za šolo je tudi tega potreba, kakor za vojsko — denarja.

— **Prošnja do udov slov. Matice.** Ker se ima tiskati »Imenik Matičinih udov« za tekoče leto, pozivajo se vljudno še po tem potu vsi gospodje družbeniki, pri katerih se ali v naslovu ali v stanu nahajajo v prejšnjih imenikih kakšni pogrški in katerih po svojih poverjenikih še niso popravili, naj to skoro storijo naravnost pri tajništvu, da ne bode pozneje kakega nepotrebnega oponašanja. Iz pisarnice Matičine.

— **Vincencijevo društvo** letos v svojem zavetišču oskrbuje nad 40 dečkov s hrano, obleko in podukom. Ta lepa milodarna naprava zasluži, da se ohrani, vsestranske podpore.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na Irazredni šoli v Majhovem, učit. služba, l. p. 400 gl. in prosto stanovanje. Prošnje do 15. novembra t. l. pri c. k. okraj. šol. svētu v Rudolfovem.

Na Štajarskem. (Okraj. sl. svēt v Gornji Radgoni.) Na 3razredni šoli v Negovi, učit. služba IV. plač. razreda, poboljška 20 gl. za stanovanje. Na 3razredni šoli v Šent-Juriji na Ščavnici (St. Georgen a. d. Stainz), nadučit. služba IV. plačil. razreda. Prošnje za oboje služeb do konca novembra t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Andrej Gerčar, nadučitelj v Šent-Rupertu, v Mokronog; g. Matija Bartel, iz Majhovega, za nadučitelja v Čermošnice in J. Cepuder, iz Šmarije, v Litijo za nadučitelja. Gdč. Ana Podrekar, učiteljica v Vratih (Thörl) na Koroškem, v Teržič, gdč. Kristine Zadnikar v Šent-Jernej, g. Pirnat iz Rake na Prečino. G. Vozlaček, podučitelj na Igu, v Šent-Kocijan pri Turjaku, in g. J. Jeglič iz 3. leta učiteljšča za pomož. učitelja na Ig. G. Matija Hiti iz Poloma k sv. Mihaelu pri Žužembergu. »Schlztg.«